

LUMINA

revistă
de literatură, artă
și cultură

AZ UTCASARKON

ION MARCOVICEANU

Este volt. N. Dumitrie az utcán sétált. Nem is este volt... késő éjszaka, éjjél is elmúlt már. Az utca teljesen kihalt. Gépkocsik, autóbuszok sem járnak ilyen késői órában. A hűvös, tiszta levegő az orrot csiklandozta, a tüdő szomszja mély lélegzetre csábított, aminek köhögés volt az ára. Az imént még esett, futó zápor hűvöse üdítette fel a levegőt. Kiseperte a városból a fullasztó csendet, a gyors fejlődés bűzös füstködét, az épülő műhelyek, gyárak porát, füstjét.

Ma ő volt az est „fénypontja”, tréfáit hangos tetszéssel fogadták — két házasság utáni csömörét vágyott orvosolni a térsaságban, lelkét a két szerencsétlen, kínzó házasság után. Ráérősen lépkedett, nem kellett sietnie, a csillogó járdán, a nyírfák szegélyezte sétányon a látomásként úszó neonfények mesebeli varázslatot sejtettek. A fényeket fojtogató könnyű ködfátyol megnehezítette a látást, és ez még meseszerűbbé varázsolta a sétányt. Ha leírná ezt a tájat, mesefilmek hangulatát vetné papírra, egy mesebeli világot, mert a mai ember filmhez, televízióhoz szokott fantáziája csak vetített képekben élhetné át mindezt. Gondolatait két fiú és két lány megjelenése szakította félbe — a sarkon tűntek fel. A házak mellett lépkedő lány első pillantásra bámulatba ejtette. Ördögi pajzanságokra kapható, pompás, nemes állati nőstény volt, minden ízében lángolt, lüktetett...

A négy fiatal csendben lépkedett. Ahogy azonban melléje értek, az egyik fiú hangos rőfögést hallatott, undorító torokhangot, amelyre a lányokból ingerkedő, csengő nevetés robbant ki. Léptei gépiesen lelassultak, majdnem megállt, hogy megdorgálja a semmirekellőt... Pillanatnyi tétozáás után azonban óvatossága továbbvitte, tartott tőlük. Ünuralma el-

fojtotta lázongását. „Miért tette ezt? Azért űz belőlem csúfot, mert sokkal idősebb vagyok nála? A kövérségem miatt? Erősebbnek érzi magát? Azért, mert többen vannak?”

„Bárcsak hatalmam lenne... jelt adhatnék, hívhatnám a rendőrséget, vagy ha csoda történe, és magától itt teremne egy rendőr, aki igazoltatná, betuszkolná egy kapu alá, és istenesen elverné a rőfögőt, hogy többé eszébe ne jusson ilyet tenni.” Ha jól meggondolja, ő is lehetne rendőr civilben. Miért is nem lett belőle olyan ember, akinek hatalma van? ... Ha vezető személyiség lehetne, nagy ember, elnök, szövetségi, köztársasági, tartományi vagy legalább városelnök... Ezek közül egy sem sétál ilyen későn a városban, gyalog meg sohasem járnak. Bárkit is látott közülük, sohasem volt egyedül. „Ezért hát, Mitre, sohasem lesz belőled semmiféle elnök... Reaganból például elnök lett... ámbar így is, úgy is színész...”

Dimitrie lassan megnyugodott, s szőtte tovább gondolatait:

„A rendőrség sincs soha ott, ahol lennie kellene. Ha most gépkocsit vezetnék és piroson hajtanék át, nyomban ott teremnének a föld mélyéből is... Csak nálunk történhetnek ilyen dolgok!”

„Csakugyan, valóban csak nálunk? Kínában biztosan nincs ilyesmi.” Ezt saját fülével hallotta — a többiek is hallhatták, akik akkor ott voltak —, hogy abban az országban az öregeket tisztelet veszi körül, nagyra becsülik őket, ott az idős kor a tapasztalat, a bölcsesség jelképe. Japánban is így van. Az amerikai rézbőrűeknél, a lappoknál, a Szovjetunió egyes részein is.

Svédországban az öregek külön életet élnek, a fiataloktól elszigetelten. Tisztelet ugyan nem veszi körül őket, szoros érzelmi kapcsolat sincs közöttük, de a fiatalok nem becsülik le az idős embereket, nem ellenségesek velük szemben. Ott valahogy mindenki csak magával törődik.

Az USA-ban már azért sem cshet meg ilyesmi, mert a nagyvárosokban ilyen késői érában nem tanácsos gyalog járni, olyan lenne ez, mint ha valaki azzal a reménnyel kötné fel magát, hogy talán elszakad a kötél és mégsem hal meg. Akik ott éltek és hosszú idő után hazajöttek, azt mesélik, hogy amint besötétedik, az ajtókat bezárják, a függönyöket behúzzák. Az éjszaka beálltával a dzsungel törvénye uralkodik. Így nem nyílik alkalom hasonló találkozásra.

Franciaországban, Spanyolországban — igaz, régebben — nem utalt semmilyen jel a nemzedékek közötti szakadékra. Manapság — jut eszébe —, amint felnő a gyerek, embertelenül kitaszítják a családból... „Eddig eltartottunk, ezentúl keresd meg a magadét. Ha velünk maradsz, lakbért, ellátást kell fizetned.” Tiszta sor. Így tesz a nőstény oroszlán is a kölykeivel, a sas is a fiaival. Így van rendjén. Onállóvá kell válnia, nem ülhet egész életében az anyja szoknyáján. Ha dolgozna, ennek se lenne kedve éjszaka rőfögni...

Olaszországban... Hajaj, ott valóban másként van! Egészen másként.

Fecsegő, nvughatatlan természetű emberek. Tőlük kitelne... Fullánkjukba azonban humor vegyül. Emlékszik, egyszer tréningruhában ment az utcán, és egy fiatalember ujjal mutatott rá: „campione olimpico, campione olimpico!” Tekintélyes pocakjával távol állt attól, hogy olimpiai bajnokhoz hasonlítson, mégsem bántotta a tréfa, nevetett rajta.

Gondolatai ösvényét követve a gyermekeinél kötött ki. Emlékezett feleségének a gyermekek iránti határtalan, már-már beteges szeretetére, ahogy mindent megtett értük. Egyik szoniszédasszonynak bevallotta, hogy még katonának is elment volna helyettük. A gyermekek aztán nagyszerűen kihasználják a szülői szeretetet a maguk javára.

Elmosolyodott.

Hol lehetnek most? Talán a két párhoz hasonlóan ők is az utcákat róják? Belekötnek a járókelőkbe? Jaj, csak nem gúnyolódnak az idős emberekkel, nem csúfolnak ki valakit a külseje miatt? Nem! Gazdagabb a képzeletük ennél, tudásuk is elegendő arra, hogy beszélgessenek, szóra-koztassák társaságukat. Nem hallgatagok, nem is félnek, nem hinné, hogy idős embereket sértegetnének.

„Így van. Az iménti fiatalember jobb téma híján rőfögött. Pusztán azért, hogy megtörje a hallgatást. Ostobasága volt tehát az oka az egésznek. Szegényes lehet a lelkivilága, és fölöslegesen öntött el a méreg” — gondolta Dimitrie.

Mégsem tudott egészen megnyugodni. Talán a fiú miatt szégyenkezett, aki képtelen volt beszélgetést kezdeményezni és folytatni a lánnyal, vagy önmaga miatt, hogy megalázták, kigúnyolták a gyönyörű teremtés előtt.

Gondolataiban annyira elmerült, hogy észre sem vette, már hazaérkezett. Üres otthon hidege, magánya fogadta. Három gyermeket nevelt fel, most mégis magára maradt.

Ha még élne Sofia... talán könnyíthetne a lelkén.

NAGY Margit fordítása

A HÓ KAPUJA

SLAVCO ALMÄJAN

A nagykés készen állt
A tűz is égett és felnyitották a könyvet
A disznó mélyen aludt

Nem való ilyen kora hajnalban disznót vágni
Szólt a körből kilépő
Pihenjünk.

Az idő sugara megtört hatalmas lencséjén
Havazott és a hótakaró egyre nőtt
Az egyik kalapos így szólt
Jobb lenne vadra lesni

Igaz és rémítő gondolat
Egymás után elfelejtették a disznót a kést
Mégsem lelték meg a hó kapuját.

VELENCEI TÜKRÖK

IOAN FLORA

Írjak verset, sürgősen közöljem,
kértek,
rázzam sörényem, öklelőzzek,
futamra készen álljak, jóakarók
előtt földig hajoljak,
lelkessedjem, villámok sújtsanak, pusztuljak.

Írjak verset, feledve, hogy
hangom égzengés lesz-e,
vérrel, földdel fogom-e róni a szavakat,
lelakatolom-e a számát,
avagy budiláncon
csüngő papírrózsa leszek.

Írjak verset, kérik, járjam a szerkesztőségeket,
telefonálgassak, dolgok elkészültét nyugtázzam,
meztelen, sebezhető sarkammal előre lépjek,

dulakodjak, szótárakat, katalógusokat
és tiszta igéket használjak,
harcoljak, antológiák lapjára költözök, kérik.

Írok, de csak amúgy, futtában,
az árok, a béka távlatából,
villamosságot és penicillint nyelek, dühödt óriásokat lépek át.
Velencei tükrök előtt szégyenkezem.

NAGY Margit fordításai